

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçe?i K?sa Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçe?i K?sa Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21959>

Özet

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği Kısa Formu (FOTÖ-17), bireylerin bilişsel yaklaşımları ve işlevselliği bozan temel inançları ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan orijinal ölçeğin 17 maddelik uyarlanmış versiyonudur. Bu kısa form, özellikle bilişsel terapi kuramının temelini oluşturan ve depresyon gibi psikopatolojilerle ilişkili olduğu düşünülen katı ve mantıksız inanç temaları değerlendirir.

Ölçek, **Mükemmeliyetçilik** ve **Başlılık** olmak üzere iki temel alt boyutta toplanmaktadır. FOTÖ-17'nin Türk örnekleminde yapılan uyarlama çalışması, psikometrik açıdan yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirlik gösterdiğini kanıtlamıştır. Bu kısa form, araştırma ve klinik uygulamalarda bilişsel çarpıtmaların hızlı bir şekilde taranması için pratik bir araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

FOTÖ-17, Fonksiyonel Olmayan Tutumlar, Mükemmeliyetçilik, Başlılık, Bilişsel Temalar, Depresif Eğilim, Psikometri, Uyarlama

Yazarlar

Nesrin Hisli Şahin, A. Durak-Batgün

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin psikolojik iyi olmaları olumsuz etkileyen ve genellikle psikopatolojik durumların altında yatan temel bilişsel inançları hızlı ve etkili bir şekilde tespit etmektir. Kısa formun geliştirilmesiyle, klinik ve araştırma ortamlarında zaman verimliliği sağlanarak, özellikle bilişsel davranışçı terapi bağlamında önemli olan işlevsel olmayan tutumların değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Bu uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin karmaşıklığını azaltarak, özellikle depresyon eğilimi ve stresle başa çıkma stratejileri gibi konularla ilgili temel inançların Türk kültürüne uygun bir biçimde, geçerli ve güvenilir bir şekilde incelenmesine olanak tanımaktadır.

Yapı

FOTÖ-17, Aaron Beck'in bilişsel kuramına dayanan ve depresif yatkınlık ile yakından ilişkili olan bilişsel temalar, yani işlevsel olmayan tutumları ölçmektedir. Bu tutumlar, bireyin kendisi, diğerleri ve geleceği hakkındaki olumsuz ve katı inanç sistemlerini temsil eder ve psikolojik sıkıntıya karşı kırılganlıklarını artırır.

Ölçek, 17 madde ile iki ana boyutta yapılmıştır: **Mükemmelliyeçilik** (11 madde) ve **Başarımlılık** (6 madde). Mükemmelliyeçilik alt boyutu, kişinin kendini değerli hissetmek için sürekli başarıya veya yüksek standartlara ulaşma ihtiyacının yansıtılmasını; Başarımlılık alt boyutu, kişinin mutluluğunu ve öz değerini büyük ölçüde diğer insanlara ve diğer insanlara bağlama eğilimini ifade eder.

Geçerlik

Ölçeğin yapısal geçerliliği, iki boyutlu modelin uyumunu değerlendiren doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile incelenmiştir. Hesaplanan uyum indeksi değerleri, modelin kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergilediğini göstermektedir. Bu sonuçlar, FOTÖ-17'nin teorik olarak öngörülen iki faktörlü yapıyı Türk örneğinde başarıyla temsil ettiğini göstermektedir.

Elde edilen temel uyum indeksleri şunlardır: $\chi^2 = 352.60$ ($p < .001$), $\chi^2/sd = 3.14$, RMSEA = .06 (.06 - .07), GFI = .92, AGFI = .89, SRMR = .06 ve ECVI = .92. Madde faktör yükleri ise .36 ile .74 arasında değişmektedir. Bu bulgular, ölçek maddelerinin ilgili latent yapılar yeterli düzeyde ölçtüğünü doğrulamaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, iç tutarlılık katsayıları üzerinden değerlendirilmiştir. Alt boyutlara ilişkin iç tutarlılık (Cronbach Alfa) katsayıları .74 ile .77 arasında değişmektedir. Bu aralık, psikometrik standartlara göre alt boyutların kabul edilebilir düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin toplam puanının iç tutarlılık korelasyon katsayısı ise .81 olarak hesaplanmıştır. Bu yüksek katsayı, FOTÖ-17'nin genel olarak yüksek bir iç tutarlılığa sahip olduğunu ve ölçtüğü temel bilişsel yapıyı tutarlı bir şekilde yansıttığını ortaya koymaktadır.

Faktör Analizi

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği Kısa Formu'nun (FOTÖ-17) psikometrik yapısı, 17 madde ve 2 alt boyuttan oluşan bir model üzerinden Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak test edilmiştir. Bu iki faktörlü yapı, orijinal ölçeğin temel bileşenleriyle uyumludur ve uyarılma çabalarının temelini oluşturur.

DFA sonuçları, modelin veriye uyumunun istatistiksel olarak kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir ($\chi^2/sd = 3.14$). Bu yapısal model, 11 maddelik **Mükemmelliyeçilik** ve 6 maddelik **Başarımlılık** alt boyutların net bir şekilde ayrılmakta ve maddelerin faktörlere yüklenme düzeyleri beklenen aralıkta (.36 ile .74 arasında) yer almaktadır.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Kendi kendine raporlama (Self-Report)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yetişkin Popülasyonu

Age Group: Belirtilmemiş (Genellikle üniversite öğrencileri ve genel yetişkin popülasyonu üzerinde uygulanmıştır.)

Population Details: Klinik ve akademik araştırma amaçlı, depresif eğilimleri olan veya olmayan bireyleri değerlendirmek için uygundur.

Test Methodology: 7'li Likert tipi derecelendirme sistemi kullanılmıştır (1 = Kesinlikle Katılmıyorum, 7 = Kesinlikle Katılıyorum).

Anahtar Kelimeler

Bilişsel Çarpıtma, Psikometrik Özellikler, FOTÖ, Güvenirlik Katsayısı, CFA, Çok Faktörlü Yapı, Likert Ölçeği

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Sağlanmadı

Affiliation Email addresses: nesrinhislisahin@gmail.com

Correspondence Address: Sorumlu yazar Nesrin Hisli Şahin ile iletişime kurulmalıdır.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin uyarlama çalışması 2016 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için izinler ve potansiyel ücretlendirme bilgileri konusunda sorumlu yazar Nesrin Hisli Şahin ile doğrudan iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

Sorumlu yazarın iletişim adresi: nesrinhislisahin@gmail.com

Kaynaklar

Hisli-Şahin, N. ve Durak-Batgün A. (2016). Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği Kısa Formu (FOTÖ-17) uyarlama çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(38), 91-99.

Orijinal makaleye aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: turkpsikolojidergisi.com

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: fonksiyonel-olmayan-tutumlar-olcegi-kisa-formu-toad.pdf

Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği Kısa Formu Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek toplam 17 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır:

Mükemmeliyetçilik (11 m): Sevdiğim insan beni sevmediği sürece bir hiç sayılırım

Başlılık (6 m): Mutluluğum kendimden çok değer insanlara bağlıdır.